

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

OOMPJES DROOM

Komedie in drie bedrijven

door

Peter Verstegen

naar een roman van Dostojewski

Toneelfonds J. Janssens – Antwerpen

2000

Nr.2646

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste ACHT tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde auteursrechten aan:

Toneelfonds J. Janssens bvba
Te Boelaerlei 107
2140 Borgerhout Antwerpen

Bij aankoop van het verplicht aantal boekjes krijgt men van de uitgever een formulier "aanvraag tot opvoering". Op dit formulier moet men plaats en datum(s) van opvoering invullen; het moet minstens vier weken voor de opvoering(en) naar Toneelfonds J. Janssens bvba worden gestuurd. Enkele dagen voor de opvoeringen ontvangt u dan van hen de factuur voor te betalen auteursrechten

Men is volgens de Auteurswet strafbaar als men gebruik maakt van gekregen, gehuurde, geleende of gekopieerde boekjes.

Wanneer men niet voldoet aan de hier opgesomde voorwaarden, worden de geldende auteursrechten met 100% verhoogd.

Voor Nederland wende men zich tot:

I.B.V.A "Holland"
Postbus 363
1800 AJ Alkmaar.

TARIEFCODE A1

© 1998 Toneelfonds J. Janssens/Peter Verstegen

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

PERSONAGES:

Marja Alexandrowna	roddelkoningin en eerste intrigante van Mordassow.
Zinaida	haar bijzonder mooie dochter.
Pawel Iwanowitsj	aanbidder van Zina.
Natasja Petrowna	dertigjarige weduwe, huisgenote.
Afanasi Matwejitsj	sullige echtgenoot van Marja A.
Grisjka	huisknecht.
De Prins	seniel edelman uit de buurt.

Dames, rivales van Marja Alexandrowna, aangevoerd door Anna Nikolajewna.

(Het toneel blijft gedurende het hele stuk onveranderd. Het stelt de grote huiskamer van Marja Alexandrowna voor, gemeubileerd met provinciale grandeur: pluche fauteuils, grote spiegels, wanstaltige Amors, een bronzen pendule etc. Ondermeer een tafel met een samowar. Achterin een vleugel. De haard brandt. Het eerste bedrijf begint 10 uur 's morgens.)

(Marja Alexandrowna en Pawel Iwanowitsj op)

Marja A. Ik ben verrukt, Pawel Iwanowitsj. Verrukt! Zes jaar heb ik op mijn lieve vriend gewacht en daar is hij. Mon prince!... U weet niet wat onze prins zes jaar geleden voor mij betekend heeft. Onze verhouding had iets..., iets...

Pawel I. Iets teders.

Marja A. Precies, iets teders! Iets teders en iets...

Pawel I. Naiefs.

Marja A. Iets teders en iets naiefs. Te vergelijken met ... wat is het woord dat ik zoek?

Pawel I. Een herdersidylle.

Marja A. Een herdersidylle! Maar vertelt u mij toch, Pawel. Hoe hebt u hem aan de klauwen van die vreselijke vrouw ontrukkt? Die huishoudster die hem gevangen hield, mon pauvre prince...!

Pawel I. Een simpele list, Marja Alexandrowna. Driemaal had die huishoudster mij al smadelijk van de deur gejaagd. Dat gaat niet langer, dacht ik. Dus heb ik haar vanuit Moskou een ijlbericht laten sturen dat haar vader op sterven lag en overkomst dringend gewenst was.

Marja A. Hoe sluw van u, Pawel Iwanowitsj!

Pawel I. Och...

Marja A. Hoe ingenieus, hoe subtiel!

Pawel I. Och...

- Marja A. Nee, Pawel Iwanowitsj. Bescheidenheid siert een mens, maar ik verzeker u dat deze kleine list genie verraadt. Maar vertelt u verder, alle details.
- Pawel I. Zo snel mogelijk begon ik de terugreis hierheen. U begrijpt waarom ik zo'n haast had. (lacht veelbetekenend) Als een razende ging ik tekeer op de pleisterplaats om postpaarden. Klokslag zes uur bereik ik de laatste halteplaats, tot het merg verkleumd. Maar geen tijd om mij te warmen. Paarden! roep ik. De zonsopgang was magnifiek, maar ik had er geen oog voor. Paarden! roep ik.
- Marja A. Paarden! Ik hoor het u schreeuwen, Pawel Iwanowitsj.
- Pawel I. Paarden dus. Iemand vertelde me dat er een prins een kwartier voor mij vertrokken was, maar ik luisterde niet. Spoor-slags reed ik verder. Negen mijl voor de stad zie ik dat er een ongeluk gebeurd is. Een enorme reisslee ligt op z'n kant. Koetsier en lakeien staan er radeloos bij en uit de wagen klinkt een hartverscheurend gekerm. Ik wil er langs gaan. Als iemand wil kapseizen moet hij dat zelf weten, denk ik. Maar helaas, de naastenliefde won in mij.
- Marja A. Ik had niet anders verwacht, Pawel Iwanowitsj.
- Pawel I. Ik, mijn knecht Semjon en de koetsier schieten te hulp en met vereende krachten weten we het voertuig weer op de been te krijgen. (Zina is binnengekomen en houdt zich demonstratief afzijdig. Ze bladert in muziekboeken op de piano).
- Zina Wist u een voertuig op de been te krijgen, Pawel Iwanowitsj?
- Pawel I. Dat wil zeggen op de been, ik bedoel, enfin, op de been...
- Marja A. Wij begrijpen u uitstekend, Pawel Iwanowitsj. Onbeschaamd, Zina, zoals je je gedraagt tegenover iemand die naar je hand dingt. Zonder zelfs maar te groeten...

- Zina Goede morgen, Pawel Iwanowitsj.
- Pawel I. Lieve Zina, laat mij..(Ze trekt de hand terug die hij wilde kussen)
- Marja A. Slaat u maar geen acht op haar, Pawel Iwanowitsj, gaat u door.
- Pawel I. Enfin, ik kijk naar binnen en wie zie ik daar? Wie?
- Zina (Onberoerd) De prins.
- Pawel I. Inderdaad, de prins! Oom Gawrila! Prince! Oompje! roep ik uit. Maar hij herkende me natuurlijk niet, dat wil zeggen, hij herkende me natuurlijk onmiddellijk. Ik bedoel, toen hij mij nog eens goed bekeken had... Enfin onder ons gezegd, ik geloof dat hij nog steeds niet weet wie ik ben.
- Marja A. Pawel Iwanowitsj!
- Pawel I. Wat geeft het. Hij omhelsde mij als een reddende engel, hij beefde van schrik, ja, hij weende.
- Marja A. Is het werkelijk?
- Pawel I. Zowaar ik leef. Enfin, ik overreedde hem in mijn rijtuig over te stappen en in Mordassow wat uit te blazen. Hij wilde niets liever, dat wil zeggen, hij was eigenlijk op weg naar iemand anders, maar nu ja, kortom hier is hij.
- Marja A. Maar hoe kwam hij daar aan de weg?
- Pawel I. Na het vertrekken van de huishoudster was hij rustig blijven zitten. Pruiken passen, zich pommaderen, zijn snor verven, etc. Maar plotseling kreeg hij zin een ritje te maken. Hij spant de paarden voor, hij rijdt uit en natuurlijk valt hij direkt in een greppel.

- Marja A. En daar hebt u hem uit gered.
- Pawel I. Inderdaad en vervolgens heb ik hem overgehaald een bezoek te brengen aan Marja Alexandrowna, onze gezamenlijke vriendin. En zo zijn we hier. (Natasja Petrowna, 30-jarige weduwe, half huisvriendin, half huishoudster, is opgekomen met samowar. Zij buigt even naar P.I. en houdt zich bezig met de thee.)
- Marja A. Is de prins nog steeds boven, Natasja Petrowna?
- Pawel I. (Is haar voor) Maar natuurlijk, hij werkt aan zijn toilet. Hij zou liever sterven dan zonder zekere 'preparatieven' te verschijnen. Of liever, zonder zekere correcties.
- Marja A. Bravo, Pawel Iwanowitsj. Wat is hij toch geestig, Zina! Maar waarom blijft hij zolang weg?
- Pawel I. Wie? Oom? Die is zo gauw niet klaar. Een uur of vijf heeft hij toch zeker nodig voor zijn toilet. Bovendien is hij waarschijnlijk allang vergeten dat hij uw gast is. Hij haalt alles door elkaar. U moet niet vergeten dat hij langzamerhand toch wel een beetje eh.... eigenaardig is.
- Marja A. Maar foei, Pawel Iwanowitsj!
- Pawel I. Het is de zuiverste waarheid, hij is voor de helft prothese! Hij draagt een valse pruik, een valse snor, valse bakkebaarden en een valse sik. Hij schminckt zich en blanket zich. Zijn gebit is vals. Zijn rechteroog is van glas, zijn linkerbeen is van kurk en hij draagt een corset!
- Marja A. Wat bent u toch los in de mond, Pawel Iwanowitsj. Foei! Dat komt ervan als je Shakespeare leest. Allemaal liberale ideeën! De boeren hun vrijheid geven, jawel! Hoe kunt u zo spreken over een familielid en een eerbiedwaardige grijsaard, foei! Hoe zit het trouwens met de ver-

wantschap tussen u en de vorst? U noemt hem oom?
(Intussen deelt Natasja P. de glazen thee rond).

Pawel I. Op mijn woord, Marja Alexandrowna, hoe ik aan hem geparenteerd ben, weet ik niet. In de zevende graad, geloof ik, en dan nog een zijtak.

Marja A. Enfin, slechts de voorzienigheid kon u op het idee brengen hem regelrecht naar mijn huis te rijden. Ik beef bij de gedachte dat hij in handen van anderen was gevallen. Ze hadden hem verscheurd en verslonden. Uitgeschud en kaalgeplunderd!

Natasja P. Hemeltjelijef, Marja Alexandrowna, naar wie anders had Pawel hem kunnen brengen? Naar Anna Nikolajewna soms?

Marja A. (huiverend) Pardon?

Natasja P. Naar Anna Nikolajewna?

Marja A. Naar Anna Nikolajewna?

Natasja P. Ja, naar Anna Nikolajewna soms?

Marja A. Praat me niet van Anna Nikolajewna! Ik zal eens gaan informeren hoe het met de prins staat. (af)

Natasja P. Marja Alexandrowna schijnt wel blij te zijn dat de prins niet in handen is gevallen van die Anna Nikolajewna!
(Als niemand reageert werpt zij een verschrikte blik op Zina en Pawel, maakt een grimas en gaat af.)

Pawel I. Zina... Zinaida... Zinaida Afanasjewna..! U bent toch niet boos op me?

Zina Waarom zou ik?

- Pawel I. Omdat ik twee weken eerder terug ben dan afgesproken, Zinaida. Ik hield het niet langer uit, Zinaida. Ik ben hierheen gesnelde om mijn lot te vernemen. Maar O Zinaida, u fronst het voorhoofd!
- Zina Mijn antwoord is nog steeds hetzelfde: ik heb nog geen besluit genomen.
- Pawel I. Zinaida!
- Zina Een huwelijk dwingt men niet af, Pawel Iwanowitsj. Overigens zal ik u nog niet definitief afwijzen.
- Pawel I. (klagelijk) Maar Zinaida, wat heb ik daar nu aan, Zinaida! Hoe kan ik daar nu hoop uit putten, Zinaida? (Marja A. en Natasja P. rennen op)
- Marja A. Hij schijnt nu toch te komen. Natasja Petrowna, hou de thee klaar!
- Natasja P. Anna Nikolajewna heeft al laten spioneren. Haar kamermeisje heeft het keukenpersoneel uitgehoord. Onbeschaamd!
- Marja A. En wat zou dat? Ik vraag mij af, ik vraag mij werkelijk af, waarom de hele stad meent dat ik deze arme vrouw vijandig gezind ben. Waarom zou ik haar vijandig gezind zijn? Integendeel, ik zal het altijd voor haar opnemen. Ieder belastert haar, maar ik zal haar verdedigen! Is het omdat ze ijdel en frivool is?
- Natasja P. Is zij het soms niet?
- Marja A. Natuurlijk is het zo, maar zij is ook zo jong en onervaren! Of is het omdat zij eeuwig uitgaat en plezier zoekt?
- Natasja P. Dat is toch ook zo?
- Marja A. Natuurlijk is het zo, maar zij kan het toch niet helpen.

Het arme schepsel heeft niet de geringste opvoeding gehad en kan zich moeilijk met een boek bezighouden. Of wordt ze soms aangevallen omdat ze zo vreselijk coquetteert en lonkt tegen iedere voorbijganger.

Natasja P. Niemand zal toch ontkennen dat ze dat doet.

Marja A. Maar waarom maakt men haar dan ook wijs dat ze aantrekkelijk is?

Natasja P. Inderdaad.

Marja A. Zij is te vinden bij iedere danspartij, maar welke vleiers zeggen dan ook, dat ze dansen kan?

Natasja P. Precies.

Marja A. Zij kleedt zich erbarmelijk, haar kapsel is afschuwelijk. Toegegeven. Maar ik vraag u, kan zij het helpen dat ze zo'n affreuze smaak heeft?

Natasja P. Och...

Marja A. Kortom, ik zal het altijd voor haar opnemen, ik zal haar tegen iedereen verdedigen en ik zal altijd voor haar op de bres staan.

(Prins op, Pawel I., verslagen door Zina's woorden, komt weer tot zichzelf)

Maar daar is de prins, Hijzelf! Mon Prince, mon cher prince! Eindelijk zie ik u weer, na zes lange jaren.

Wat hebt u zich misdragen, prins! Had u uw liefste vriendin dan al die zes jaar nooit kunnen opzoeken?

Maar nu thee. Vooruit Natasja Petrowna, de thee!

(N.P. deelt thee rond. Prins observeert door zijn lorgnet).

Prins Merci, merci en mijn excuses. Ik had inderdaad willen komen, maar ze zeiden me dat hier de cholera heerste.

(De prins praat geaffecteerd, zoekt zijn woorden en pauzeert op vreemde plaatsen in de zinnen; Natasja P. gaat na 't thee schenken af, even later terug met gebak, dat zij ronddeelt.)

- Marja A. Maar prins, hier heeft nooit cholera geheerst!
- Prins Welnee, precies, noort cholera! Mond en klauwzeer zal het geweest zijn. En hoe gaat het nu met uw man, Anna Nikolajewna, nog steeds officier van justitie?
- Marja A. Mon prince!
- Pawel I. Ik wed dat de prins u voor Anna Nikolajewna houdt...
- Prins Welja, Anna Nikolajewna, precies!
- Marja A. U doet me verstomd staan, prins! O, wat stelt het me teleur dat u me niet herkent! Bent u uw oude vriendin Marja Alexandrowna dan vergeten?
- Prins Marja Alexandrowna? Voyons, Marja Alexandrowna... Maar natuurlijk Marja Alexandrowna! Bepaald, zeker, stellig, die herinner ik mij. Jaja, Marja Alexandrowna, absoluut! Een allerliefste dame, Marj...
- Marja A. Ik ben Marja Alexandrowna!
- Prins U bent Marja Alexandrowna? Wel, wel! U bent Marja Alexandrowna! Nee maar! C'est délicieux! En ik dacht nog wel dat ze dinges was, eh, hoe heet ze, Anna Nikolajewna. Curieus! Ik dacht werkelijk, beste vriend, dat je me naar Anna en.. enfin, dinges zou brengen. Dus u bent niet Anna eh... Eigenaardig. Zeer ei-ge-naardig!
- Marja A. Wat bent u wreed, prins, uw liefste vriendin te vergeten!

- Prins Nu ja, mijn liefste vriendin. Precies, mijn excuses...
(hij fixeert Zina door zijn lorgnet).
- Marja A. En dit is mijn dochter Zina. Ze was hier niet zes jaar
geleden, toen u zo vaak ons huis bezocht. (Zina maakt
réverence voor hem).
- Prins (getroffen) Uw dochter... Charmante... Mais quelle
beauté!
- Marja A. Maar hoe zat dat toch met dat ongeluk van u, mon prince.
Ik heb gehoord dat u iets vreselijks is overkomen.
(Zina gaat onopvallend af)
- Prins (geestdriftig) Omgekieperd, we zijn omgekieperd! Ik
dacht al, daar is het laatste oordeel. Alles de schuld
van mijn koetsier Theo-philus. Ik ben er van overtuigd
dat hij het op mijn leven gemunt had!
- Marja A. Ach, dat personeel van tegenwoordig! Ik heb zojuist twee
nieuwe mensen in dienst genomen. U kunt niet geloven hoe
onnozel ze zijn!
- Prins Jaja. Maar ik waardeer het toch in een lakei als hij het
buskruit niet heeft uitgevonden. Hoe onnozeler, hoe
waardiger. Je kent die Terentius van mij, neef? Een fe-
nomenale stommeling, maar wat een waardigheid, wat een
deftigheid. Soms zie ik hem zitten en denk: Die broedt
bepaald een dissertatie uit! Net de wijsgeer Kant, ik
bedoel, net een gemeste kalkoen.. (men lacht, klapt in
de handen).
- Marja A. Wat bent u toch geestig, prins. En zo iemand heeft zich
zes jaar opgesloten!
- Pawel I. U kon een tweede Gogol worden!

- Prins Wel ja. Een tweede eh.. jawel, precies! Ik heb vroeger zelfs eens een kluchtspel geschreven.
- Marja A. Maar dat moet u ons laten lezen, prins. We zijn hier juist een toneelgroep aan het oprichten.
- Prins Welja, uitstekend. Ik zal het wel opnieuw schrijven, alleen ben ik het totaal vergeten... Ik maakte trouwens furore in het buitenland. Ik kan me Lord Byron nog herinneren. Hij danste voortreffelijk de polka op het Wenercongres.
- Marja A. Lord Byron?
- Prins Welzeker, Lord Byron, wij waren intiem bevriend.
- Pawel I. Maar oompje, Lord Byron!
- Prins Precies zoals je zegt, Lord Byron. Trouwens, misschien was het ook wel een ander... Juist! Het was Lord Byron niet, het was een zekere Pool, maar hij danste voortreffelijk de polka, ja! Hij heeft nog een keer zijn voet verstuikt, daar heb ik nog een gedicht op geschreven, jawel! Hoe was het ook weer?
- Onze Pool had zijn poot verzwikt,
en het dansen toen vertikt.
- Pawel I. Schitterend, oom!
- Prins Ja, het gedicht had inderdaad een enorm succes.
- Marja A. Maar vertelt u toch eens, prins, wat hebt u al die zes jaar uitgevoerd?
- Prins Tja, ik heb het druk gehad, heel druk met wandelen en met rusten.. en dan nog... invallen noteren!

- Pawel I. U bezit blijkbaar een rijke fantasie, oom.
- Prins Welja, een rijke fantasie. Ik verbaas me er soms zelf over.. Toen ik laatste in Kadoejew was.. A propos, jij bent toch vice-gouverneur van Kadoejew geweest?
- Pawel I. Ik oom, hoe komt u erbij?
- Prins Wel wel, laat ik nu steeds denken dat jij de vice-gouverneur was. Ik dacht al, hoe kan die nou opeens een heel ander gezicht hebben gekregen. Hij leek een beetje op ruitenkoning in het kaartspel.
- Marja A. Nee prins, u richt zich werkelijk ten gronde met zo'n levenswijze! Zes jaar in de diepste eenzaamheid, als een kluizenaar! Vraag het al uw ware vrienden, u bent een verloren man.
- Prins Nee toch?
- Marja A. Jazeker. Als u uw levenswijze niet drastisch wijzigt, zult u het niet lang meer maken.
- Prins Hemeltjelijef, denkt u dat werkelijk? U moet weten, ik heb inderdaad reuze last van aanbeien, de aanvallen gaan gepaard met de meest opmerkelijke symptomen. Ik zal ze u eens uitvoerig beschrijven. Ten eerste....
- Pawel I. Vertelt u dat een andere keer, oom. Wordt het geen tijd om op te stappen?
- Prins Maar ik verzeker je dat het een hele curieuze kwaal is. Er komen episodes voor...
- Marja A. Maar waarom probeert u niet in het buitenland genezing op te doen, prins?

- Prins Welja, in het buitenland, waarom niet?
- Marja A. U moet zich serieus met uw gezondheid gaan bezighouden!
- Prins Welja, ik was trouwens zelf al van plan me aan een waterkuur te gaan onderwerpen.
- Marja A + Pawel I. Een waterkuur?
- Prins Welja, een waterkuur, daar ben ik al eens door genezen, in een badplaats. Daar zat een dame uit Moskou. Later heeft haar nog een akelig ongeluk getroffen: in een vlaag van woede heeft zij haar kamenier doodgeslagen. Van háár moest ik een waterkuur ondergaan. Ik was helemaal niet ziek, maar ja, zij drong zo aan. Enfin, ik maar bronwater drinken, een hele waterval. Heel heilzaam, als ik er tenslotte niet ziek van was geworden, was ik beslist kerngezond gebleven.
- Pawel I. Zeg eens ompje, u hebt zeker logica gestudeerd.
- Marja A. Foei, Pawel Iwanowitsj!
- Prins Welja neef, logica. Maar ik ben het allemaal weer vergeten. En nu moet ik even weg.
- Marja A. Maar waar wilt u naar toe? (N.P. op met handwerkje)
- Prins Eventjes maar, ik ga een nieuwe inval noteren. Au revoir, au revoir.
- Pawel I. Wel hoe vindt u hem? (hij begint een lachbui) Is hij niet schitterend? Die waterkuur! Lord Byron! (hij begint opnieuw).
- Marja A. Foei, Pawel Iwanowitsj! Lachen om een familielid en een eerbiedwaardige grijsaard. Foei!